

ละครในศตวรรษที่ 18 และ 19

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุติมา มณีวัฒนา

ศตวรรษที่ 18

- ใน **c. 18** มีบรรยากาศทางภูมิปัญญาที่เรียกว่า **สมัยภูมิธรรม**
(Enlightenment) อันมีแนวคิด ดังนี้

โลกทัศน์แบบภูมิธรรม

1. มนุษย์ไม่ใช่ศูนย์กลางของจักรวาล เป็นเพียงส่วนเล็ก ๆ (แต่มนุษย์ก็ความสามารถทางเหตุผลเอาชนะอารมณ์ได้ -- ทำให้โลกเจริญได้)

โลกทัศน์แบบภูมิธรรม

2. พระเจ้าสร้างโลกแล้ว ให้มัน

ดำเนินไปไม่มีการมาสร้าง

ปาฏิหาริย์ใดๆ โใบเบิลเป็นเพียง

นิยาย / ต่อด้านความคิด**บาป**

กำเนิด ว่ามีแต่จะส่งผลร้าย และ

ลดศักดิ์ศรีมนุษย์

โลกทัศน์แบบภูมิธรรม

3. ยึดหลักอารยธรรมกรีก – โรมัน
ต่อต้านการดำเนินชีวิตตามหลัก
ของสถาบันศาสนา / โจมตีความ
เชื่อโชคลาง / ยกย่องความใจ
กว้างทางความคิด

โลกทัศน์แบบภูมิธรรม

4. เน้นความสำคัญของโลกนี้ ว่าความจริงเป็นสิ่งที่มาจาก “ที่นี่และเดี๋ยวนี้” (สมัยนี้มีการเดินทางไปส่วนต่างๆ ของโลก ชาวยุโรปเริ่มยอมรับวิถีชีวิตของพวกเขาอื่น ๆ แม้กระทั่งคนพื้นเมือง)

แนวคิดเสรีนิยมและประชาธิปไตย

วิธีการทางวิทยาศาสตร์และการหลุดพ้นจากอำนาจของศาสนาทำให้ชาวตะวันตกกล้าใช้เหตุผลเพื่อแสดงความคิดเห็นทางสังคมและการเมืองมากขึ้น เพราะเชื่อมั่นว่าความมีเหตุผลจะเปลี่ยนแปลงชีวิตและสังคมให้ดีขึ้นได้ การแสดงความคิดเห็นทางสังคมและการเมือง การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพในการปกครองจึงได้เกิดขึ้น บุคคลสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดนี้ ได้แก่

Frederick the Great

Thomas Hobbes

John Locke

แนวคิดเสรีนิยมและประชาธิปไตย

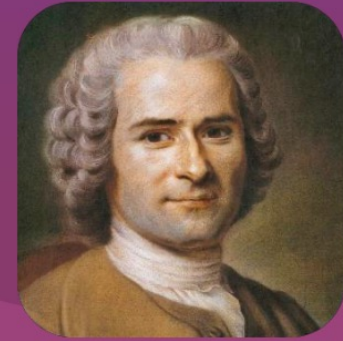
วิธีการทางวิทยาศาสตร์และการหลุดพ้นจากอำนาจของศาสนาทำให้ชาวตะวันตกกล้าใช้เหตุผลเพื่อแสดงความคิดเห็นทางสังคมและการเมืองมากขึ้น เพราะเชื่อมั่นว่าความมีเหตุผลจะเปลี่ยนแปลงชีวิตและสังคมให้ดีขึ้นได้ การแสดงความคิดเห็นทางสังคมและการเมือง การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพในการปกครองจึงได้เกิดขึ้น บุคคลสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดนี้ ได้แก่

Baron de Montesquieu

Voltaire

Jean-Jacques Rousseau

การปฏิวัติอเมริกาปี 1776

สืบเนื่องมาจากการปฏิวัติที่เรียกว่า "การปฏิวัติอันรุ่งโรจน์" ในประเทศอังกฤษ ชาวอังกฤษที่อพยพไปตั้งรกรากในสหรัฐอเมริกา รวมตัวกันปกครองในรูปแบบอาณานิคมขึ้นตรงต่ออังกฤษ ในระยะแรกนั้นมีความผูกพันกับเมืองแม่ของตน แต่เนื่องจากรัฐบาลอังกฤษเก็บภาษีชาวอาณานิคมอย่างรุนแรงและเอาริคเอาเปรียบ สร้างความไม่พอใจแก่ชาวอาณานิคมเป็นอย่างมาก ใน ปี 1776 ชาวอาณานิคมจึงพร้อมใจกันประกาศอิสรภาพจากอังกฤษ จนเกิดสงครามประกาศอิสรภาพ ในที่สุดชาวอาณานิคมก็ได้รับชัยชนะในวันที่ 4 กรกฎาคม 1776 และจัดตั้งประเทศขึ้นมาใหม่ คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประมุข การปฏิวัติของชาวอเมริกันในปี 1776 มีอิทธิพลต่อการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี 1789 เป็นอย่างมาก

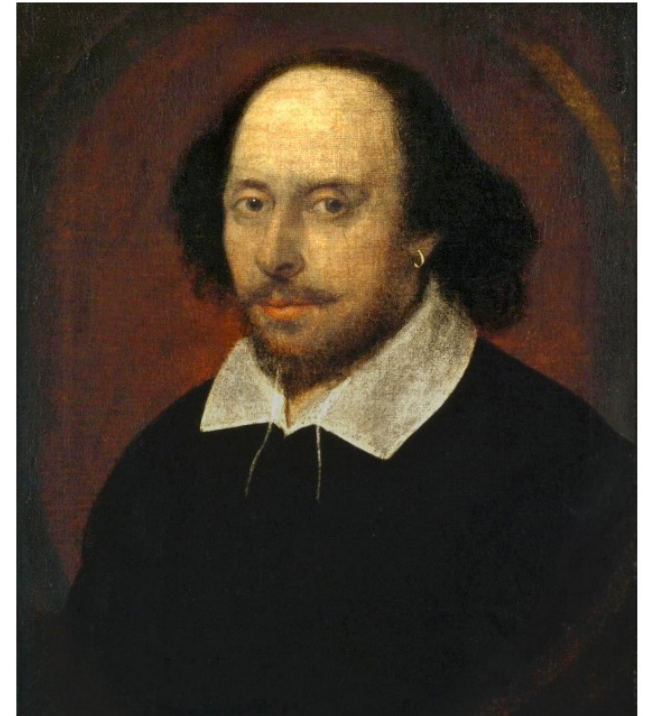
การปฏิวัติฝรั่งเศสปี 1789

"เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ"

เป็นการปฏิวัติครั้งใหญ่ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในยุโรป โดยมีสาเหตุทางด้านการคลังเป็นสาเหตุพื้นฐาน เช่นเดียวกับสาเหตุของการปฏิวัติเพื่อประกาศเอกราชของสหรัฐอเมริกา การปฏิวัติฝรั่งเศสในครั้งนี้เป็นการปฏิวัติโดยกลุ่มชนชั้นกลางที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองโดยการล้มการปกครองในระบอบเก่า หรือการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การปฏิวัติในครั้งนี้ยังได้มีการขยายอิทธิพลแนวความคิดของการปฏิวัติเข้าไปยังประเทศอื่น ๆ ของยุโรป

ประเทศอังกฤษกับวรรณกรรมบทละครที่โดดเด่น

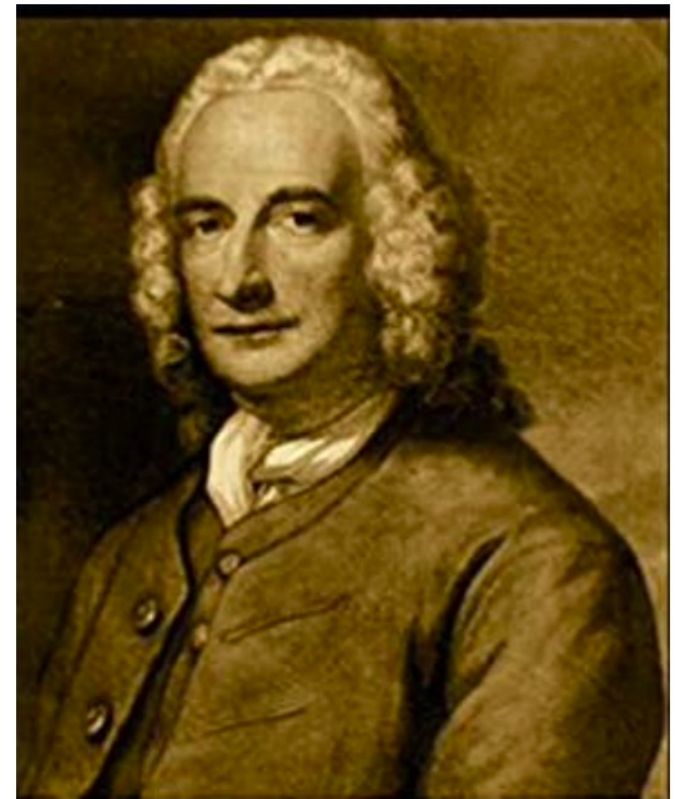
ในศตวรรษที่ 18 เป็นยุคที่วรรณกรรมในยุโรปได้เข้าสู่ยุคสมัยที่เรียกว่า "ก่อนโรแมนติก (Pre-Romanticism)" ทั่วในยุคนั้นนี้ไม่ได้มีความรู้สึกต่อวรรณกรรมที่ต้องรักษาความเป็นกรีกและโรมัน หรือที่เรียกว่า "classicism" ส่งผลให้เกิดการต่อต้านโดยมีประเทศอังกฤษเป็นผู้นำ อังกฤษเป็นบ่อเกิดของแรงบันดาลใจและความกระตือรือร้นที่จะปลดแอกความคลาสสิกของฝรั่งเศส ทำให้นักเขียนฝรั่งเศสดอยห่างจากกรีกและโรมัน มากียบยกความเป็นชาติของตัวเองแทน ในสมัย Neo-classicism นั้น Shakespeare ไม่ค่อยได้รับความสนใจสักเท่าไรแม้แต่ในในประเทศอังกฤษเองก็เช่นกัน แต่พอเข้าสู่ปี 1711 คนอังกฤษก็เริ่มให้ความสนใจกับงานของ Shakespeare ในงานเขียนที่ชื่อว่า "Spectator (1711)" และอื่น ๆ อีกมากมาย ทำให้เขาเริ่มมีชื่อเสียงในประเทศและต่างประเทศจนได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในด้านบทประพันธ์ละครประเภทต่างๆ

William Shakespeare

ประเทศอังกฤษกับวรรณกรรมบทละครที่โดดเด่น

นักนวนิยายอังกฤษที่มีอิทธิพลต่อนักเขียนต่างชาติอีกคนหนึ่ง คือ "Henry Fielding" เป็นนักเขียนที่ยิ่งใหญ่มากในทาง Realism โดยนวนิยายในสมัย Pre-Romanticism นี้ จะกล่าวถึงสามัญชนหรือชนชั้นกลาง (จากที่ในสมัย Neo-Classicism จะกล่าวถึงชนชั้นสูงในสังคม) ซึ่งที่จริงนั้นได้เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยกลางแล้ว แต่จะเห็นได้ชัดที่สุดในนวนิยายอังกฤษนับตั้งแต่ Defoe ไปจนถึง Fielding , Richardson และ Smollet นักเขียนเหล่านี้มีบทบาทสำคัญอย่างมากที่ก่อให้เกิดงานเขียนแบบ "Realism" นับได้ว่าอังกฤษมีบทบาทสำคัญมากในการแตงนวนิยายในสมัย Pre-Romanticism ของยุโรป

Henry Fielding

ความโดดเด่นของฉากและเทคนิค ในประเทศอิตาลี

ต้นศตวรรษที่ 17 โรงละครอิตาลีก็เปลี่ยนไป มีลักษณะคล้ายสภาพโรงละครที่เราเห็นกันในปัจจุบัน คือ ด้านหน้าเวทีทำเป็นที่นั่งเจดียงด้านข้าง และด้านหลังสุดของหอประชุมแบ่งเป็นช่องที่นั่งคนดู ตัวเวทีแยกออกจากที่นั่งคนดู ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมแบบกรอบรูป ตัวเวทีจะตกแต่งด้วยภาพวาดที่วาดให้มีความลึกเหมือนของจริง มีการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เข้ามาช่วยเปลี่ยนฉาก ลักษณะโรงละครและการใช้ฉาก ในทำนองเดียวกันนี้แพร่หลายในยุโรปมาก นักการละครในอังกฤษและฝรั่งเศส ก็ยังคงดำเนินรอยตามละครเวทีสมัยก่อน โดยจัดการแสดงในด้านหน้าสุดของเวที ซึ่งยื่นออกมานอกกรอบโพซซีเนียม (prosceniumarch)

Angle Perspective and Monumentality

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญสองประการในการออกแบบที่เห็นได้ชัดส่วนใหญ่เป็นผลงานของตระกูล Bibiena ที่มีชื่อเสียงมาจากอิตาลีในช่วงศตวรรษที่สิบแปด (ได้รับความอนุเคราะห์จาก The New York Public Library)

The Theater at Drottningholm, Sweden

โรงละครที่ Drottningholm ในประเทศ
สวีเดนโรงละครแห่งนี้ยังคงมีชุดและเครื่องจักรกลแบบ
เดียวกับที่ใช้เมื่อสร้างเป็นโรงละครในศาลาในศตวรรษที่
สิบแปดเป็นตัวอย่างที่ยอดเยี่ยมของโรงละครในรูปแบบ
proscenium ของอิตาลี ที่มีระบบเสาและรถม้าสำหรับ
เปลี่ยนทัศนียภาพ ในแต่ละฤดูร้อนจะมีการจัดฉากการ
ผลิตตามช่วงเวลา

ข้อมูลทางประวัติศาสตร์

- เกิดการปฏิวัติทางการเมือง แนวคิดเรื่อง

ประชาธิปไตย / เสรีนิยม แบ่งบานมาก (ต่อต้าน

ระบอบทศกษัตริย์ แต่ให้เป็นกษัตริย์ทรงภูมิธรรม

แทน)

ข้อมูลทางประวัติศาสตร์

- เกิดการปฏิวัติอเมริกา (ค.ศ. 1776)
- ปฏิวัติฝรั่งเศส (ค.ศ. 1789)

ข้อมูลทางประวัติศาสตร์

- เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม จึงเกิดการเปลี่ยนแปลง

โครงสร้างทางสังคม

- ทำให้คนชั้นกลาง (**Bourgeoisie**) มีมากขึ้น และมี

บทบาทในสังคมอย่างเด่นชัด

ข้อมูลทางประวัติศาสตร์

- พวกพ่อค้าที่ร่ำรวย (จากการค้าขายกับดินแดนอาณานิคม) มีบทบาทมาก เริ่มไม่พอใจละครที่มีอยู่ (**comedy of manners**) เพราะเป็นเฉพาะของคนชั้นสูง ที่แสดงการดำเนินชีวิตที่ไร้แก่นสาร, ตัวละครประพฤติตัวไม่มีศีลธรรม
- จึงปฏิรูปการละครให้มีละครเคร่งศีลธรรมมากๆ ชื่อว่า **ละครเซ็นติเมนตัล (Sentimental)**

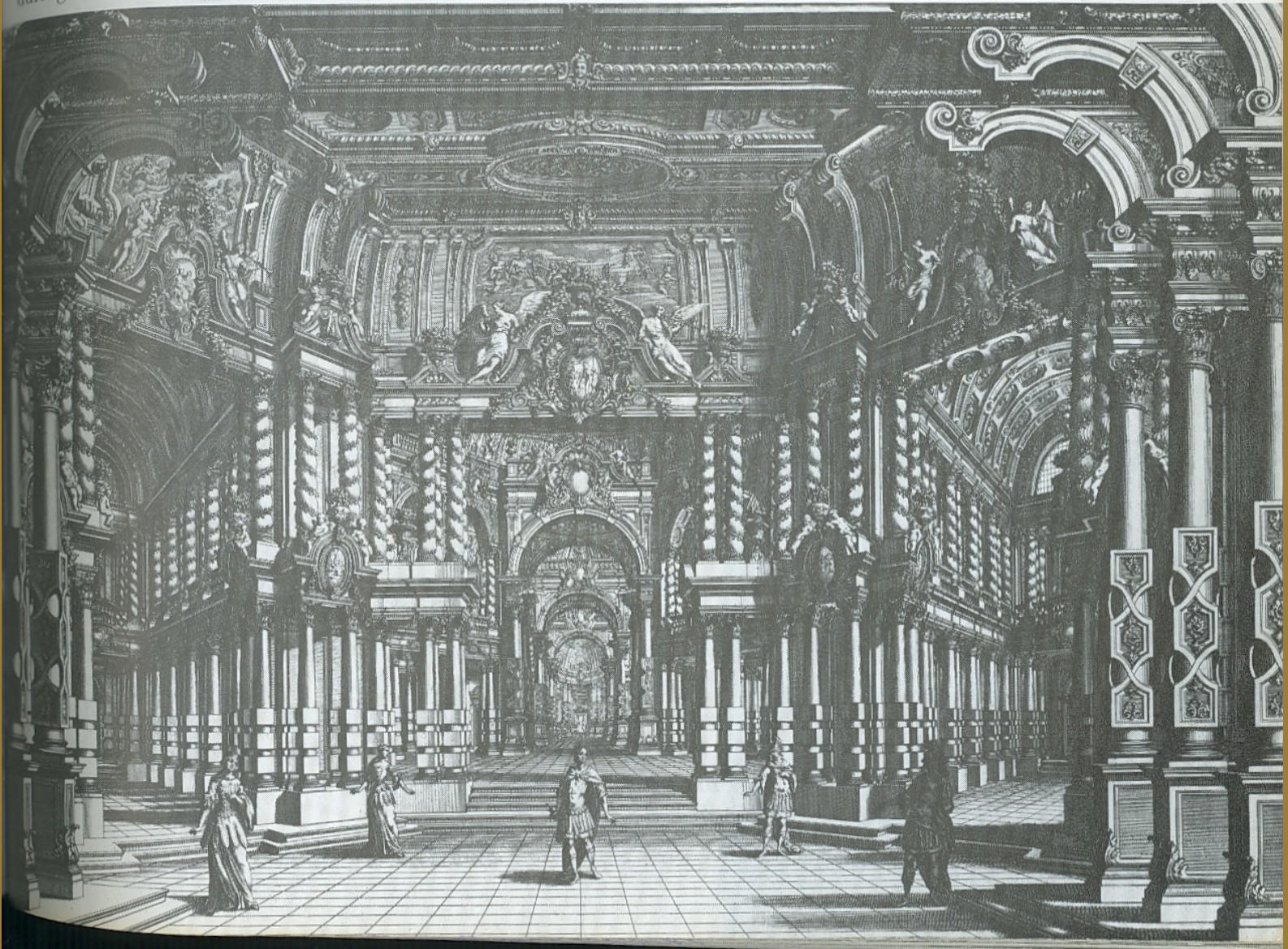
ข้อมูลพื้นฐาน

- ใน **c. 18** ละครในอังกฤษมีจุดเด่น คือ
เป็นวรรณกรรมบทละคร
- ฝรั่งเศสยังยึดหลักนีโอคลาสสิก
- อิตาลียังคงเน้นด้านฉากและเทคนิค

ข้อมูลพื้นฐาน

- สมัยนี้ละครได้แพร่กระจายไปที่ต่างๆ เช่น รัสเซีย และทั่วยุโรป เช่น นอร์เวย์ เดนมาร์ก สวีเดน เยอรมัน รวมถึงฝั่งอเมริกา

Figure 13-10. **Angle Perspective and Monumentality.** Two major innovations in scenic design, in large part the work of the famous Bibiena family, came from Italy during the eighteenth century. (Courtesy of The New York Public Library.)

The theater at Drottningholm, Sweden This theater still has the same sets and stage machinery that were used when it was built as a court playhouse in the eighteenth century. It is an excellent example of an Italianate proscenium theater with the pole-and-chariot system for changing scenery. Each summer, period productions are staged, such as the one shown here: *Iphigenia in Aulis*. (Bengt Wanselius/Drottningholms Slottsteater)

ละครเซ็นติเมนต์ล (Sentimental Drama)

- เน้นการยกย่องให้รางวัลคนดี และต่อต้านคนบาป
- เร้าน้ำตา กระตุ้นให้คนดูสงสารและเห็นใจเคราะห์กรรมของตัว

ละครมากเกินไป

- ถ้าเป็นละครตลก (เซ็นติเมนต์ลคอเมดี้) ก็จะมีเสียงหัวเราะเคล้าน้ำตา
(ความตลกจะอยู่ที่ตัวละครรองๆ ลงมา)

ละครเซ้นติเมนต์ตัล (Sentimental Drama)

- ตัวละครมักจะละเมียดละไม เต็มไปด้วยอารมณ์สุนทรอันไพเราะ
- และต้องเจอกับปัญหาอุปสรรคที่หนักหน่วง ต้องอดกลั้นอย่างไม่

หวั่นไหว

- ผลลัพธ์คือตัวละครผ่านเรื่องราวมาได้อย่างน่าสรรเสริญ และได้รับ

ผลตอบแทนที่คุ้มค่า

ละครเซ็นติเมนตัล (Sentimental Drama)

- ละครเซ็นติเมนตัล มีทั้งแทรกจิตดี และคอเมดี้
- ตัวละครเป็นคุณธรรมดาสามัญ (สะท้อนค่านิยม คนชั้นกลาง)
- จะเห็นว่าหลักการเรื่องแปรไปจากนีโอคลาสสิก หลายอย่างเช่น นำแทรกจิตดีผสมกับคอเมดี้

ละครเซ็นติเมนต์ล (Sentimental Drama)

- ความแตกต่างระหว่าง เซ็นติเมนต์ลคอเมดี้ และแทรจิดี คือ **ตอนจบของเรื่อง**

- คอเมดี้ จบแบบสุข แสดงให้เห็นว่าตัวละครได้รับรางวัลตอบแทนความดี (ครูชู)

- แทรจิดี จบแบบสลดใจ แสดงผลน่ากลัวของกรรมชั่ว

นักเขียนบทละครเซ็นติเมนต์

- เซอร์ริชาร์ด สตีล (Sir Richard Steele) (ค.ศ. 1672 –

1729) ชาวอังกฤษ เขียนคอมเมดี้ เรื่องเด่นของเขา เช่น

คู่รักผู้มีคุณธรรม (The Conscious Lovers) -- เรื่องของ

นางเอกที่ยากจน / ถูกกีดกันรัก / เผชิญอุปสรรคมากมาย

/ สุดท้ายความดีก็เอาชนะทุกสิ่ง / และพบว่าตนเป็นลูก

ของพ่อค้าที่มั่งคั่ง

นักเขียนบทละครเซ็นติเมนต์ล

- จอร์จ ลิลโล (George Lillo) (ค.ศ. 1693 – 1739)

ชาวอังกฤษ เขียนแนวแทร์จิตี เช่น เรื่อง The

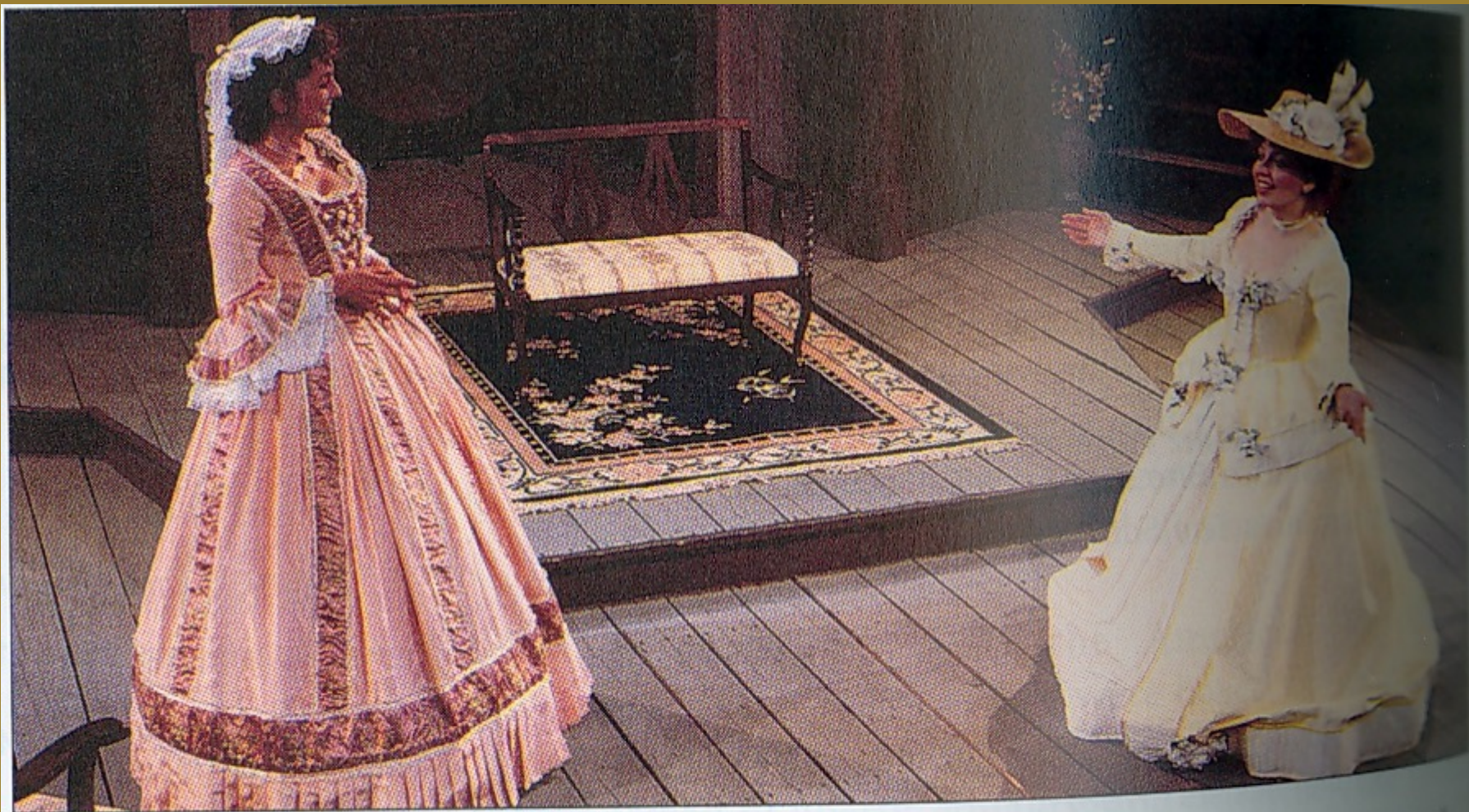
London Merchant เป็นพ่อค้าหนุ่มที่หลงผิด ไปรัก

หญิงชั่ว จนต้องปล้น และฆ่าลูกของตัวเองในที่สุด

(เรื่องแสดงให้เห็นว่าถ้าไม่ได้หลงผิดคงไม่เป็นเรื่อง)

นักเขียนบทละครเซ็นติเมนต์

- โบมาร์เช (Beaumarchais) (ค.ศ. 1732 - 1799) ชาวฝรั่งเศส เขียนเรื่อง ฟิกาโร สมรส (The Marriage Figaro) เรื่องของท่านเคาน์ที่เบื่อภรรยาและพยายามจะเกี่ยวสาวใช้เป็นภรรยา (เรื่องเสียดสีคนชั้นสูง)

Sentimental comedy In the eighteenth century in England, a type of comedy emerged which was much less amoral than Restoration comedy. Called sentimental comedy, it satirized social pretensions but upheld middle-class values. A good example of the form is *Stoops to Conquer* by Oliver Goldsmith. The scene here is from a production by the Illinois Shakespeare Festival. (Max Gerwick/Illinois Shakespeare Festival)

David Garrick in *Venice Preserved* The eighteenth century was an era of great stars, some of whom paid close attention to details of performance and costuming to achieve a greater sense of reality. David Garrick, seen here in a production at Drury Lane in 1762 of a tragedy by Thomas Otway (1652–1685), was considered the finest English actor of his day. (*Victoria and Albert Museum, London*)

Beaumarchais's *The Marriage of Figaro* This eighteenth-century French comedy was considered scandalous in its time. The plot deals with the adulterous Count Almaviva, who tries to seduce a maid, Suzanne—who is already engaged. The play is both romantic comedy and social satire. Shown here in a production by the Yale Repertory Theatre are Carolyn McCormick as the countess—the would-be seducer's wife—and Byron Jennings as the count. (T. Charles Erickson/Yale Repertory Theatre)

A spiral-bound notebook with a cream-colored page and a dark brown cover. The spiral binding is on the left side. A horizontal line is drawn across the page, and the text is centered below it.

ละครในศตวรรษที่ 19

เหตุการณ์ทางต้นประวัติศาสตร์

นักวิชาการบางส่วนมีความเห็นตรงกันว่า ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 นั้น ผู้คนชาวตะวันตกมีการพัฒนาทางสังคมไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก ทั้งทางเครื่องมือ เครื่องใช้ ศิลปวิทยาการ หรือแม้กระทั่งแนวความคิด ที่สำคัญและเด่นชัดมากก็คงได้แก่ การมีบทบาทต่าง ๆ ของสังคมผู้ใช้แรงงานหรือชนชั้นกลาง ในสมัยนี้คนกลุ่มนี้เติบโตขึ้นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลพวงมาจากการปฏิวัติระบบอุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ของสังคมตะวันตกที่ส่งผลต่อโครงสร้างและวิถีชีวิตของชุมชนเมือง นับว่าการเติบโตของคนกลุ่มนี้นั้น ได้ส่งผลต่ออำนาจการต่อรอง การเมือง สังคม และศิลปะ ที่ต้องเริ่มหันไปให้ความสนใจกับประชากรกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น

"การปฏิวัติวิทยาศาสตร์"

ในช่วงครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นช่วงที่เรียกได้ว่า "ยุคแห่งวิทยาศาสตร์" ซึ่งทำให้มนุษย์เชื่อมั่นในการเรียนรู้และการแสวงหาความเป็นจริง อาจกล่าวได้ว่าความศรัทธา ความเชื่อมั่น ในวิทยาศาสตร์นั้นทำให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มที่พยายามจะเอาชนะธรรมชาติ กล้าท้าทายกล้าเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ทั้งยังมองโลกและสังคมด้วยทัศนคติที่เป็นจริงมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้สังคมตะวันตกพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้รวมถึงการพัฒนาทางด้านการแพทย์ ฟิสิกส์ เคมี และชีววิทยาอีกด้วย

การปฏิวัติอุตสาหกรรม

นอกจากการปฏิวัติวิทยาศาสตร์แล้ว ความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคในการประกอบอุตสาหกรรมและความเจริญด้านการคมนาคมขนส่งก็มีความพัฒนาขึ้นเป็นอย่างมาก สืบเนื่องจากในปี ค.ศ. 1785 มีการนำเครื่องจักรไอน้ำมาใช้ในโรงงานทอผ้าเป็นครั้งแรก ในด้านของเทคโนโลยี เกรแฮม เบลล์ (Graham Bell) สามารถประดิษฐ์โทรศัพท์ขึ้นได้ ในปี ค.ศ. 1876 ทำให้โทรศัพท์ได้กลายเป็นอุปกรณ์สำคัญในการสื่อสารมาจนถึงปัจจุบัน

ละครในศตวรรษที่ 19

- ในช่วงแรกของ **c. 19** มีละคร 2 แบบวิวัฒนาการ
ขึ้นมา คือ **โรแมนติกซีสม์** และ **เมโลดราม่า** (ครองความ
นิยมสูงสุด ครั้งแรกของ **c .19**)

ลัทธิโรแมนติก (Romanticism)

- ขบวนการโรแมนติก เริ่มในปลาย **c.18** มี

ความสำคัญใน **c.19**

- กระจายไปทั้งงานทัศนศิลป์ / ดนตรี / วรรณกรรม

และการละคร

แนวคิดของลัทธิโรแมนติก (Romanticism)

- เป็นปฏิกิริยาต่อต้านทัศนคติแบบกรีก โรมัน

(โดยเฉพาะในเรื่องความมีเหตุผล และ

พิธีรีตอง)

- ไม่คำนึงถึงเหตุผลและความสมบูรณ์ของ

รูปลักษณ์

- แสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก และการ

แสดงออกที่เสรี และเป็นไปโดยธรรมชาติ

แนวคิดของลัทธิโรแมนติก (Romanticism)

- ขณะที่ศิลปินคลาสสิก (สมัยภูมิธรรม) สนใจในระเบียบ และกฎแห่งธรรมชาติของมนุษย์และจักรวาล
- ศิลปินโรแมนติก จะแสดงความงามของป่า ลำธาร ทะเลสาบ ทางเดินของคู่รัก ดอกไม้ จินตนาการอันไกลลิบ

แนวคิดของลัทธิโรแมนติก (Romanticism)

- ขณะที่นักคิดคลาสสิกปฏิรูปสังคมอย่างสงบ (ไปตามกฎธรรมชาติ) นักคิดโรแมนติกละทิ้งรูปแบบและประเพณีเดิมอย่างเด็ดขาด (และทดลองสิ่งใหม่)
- พวกโรแมนติกมีความรู้สึกชาตินิยมที่รุนแรง
- พวกโรแมนติกหันกลับไปหาศาสนาที่ต้องเชื่อสิ่งลึกลับ (mystic religion) และความศรัทธา (ต่อต้านความคิดภูมิธรรม) – กลับไปสนใจเรื่องราวยุคกลางอีกครั้ง “อัศวินโต๊ะกลม”

แนวคิดของลัทธิโรแมนติก (Romanticism)

- ลัทธิโรแมนติกเหมาะกับสังคมในประเทศ

อุตสาหกรรม คือมองโลกในแง่ดี (optimism) /

ความรู้สึกราชาตินิยม เหมาะสำหรับคนชั้นกลางที่

ร่ำรวย ส่วนคนชั้นกรรมาชีพที่ยากจน ก็สามารถ

มีชีวิตอยู่ต่อไปด้วยความฝัน และความหวังตาม

แบบโรแมนติก

ทัศนศิลป์แบบโรแมนติก

Liberty Guiding the People ของยูจีน เดอลาครัวซ์ (สดุดีการปฏิวัติของประชาชนในฝรั่งเศส ค.ศ. 1830 แสดงให้เห็นว่าเป็นการปฏิวัติของชนชั้นต่าง ๆ ร่วมกันโดยไม่จำกัดเพศและวัย)

ทัศนศิลป์แบบโรแมนติก

[Raft of Medusa](#) ของธิโอดอร์ เจอริโกต์ (แสดงเหตุการณ์ผู้ประสบภัยจากเรือเมดูซ่าแตก และต้องต่อแพเพื่อเอาตัวรอด เป็นข่าวใหญ่ในขณะนั้น และรัฐบาลฝรั่งเศสถูกโจมตีมาก ที่ไม่ให้ความสนใจช่วยเหลือผู้ประสบภัยเท่าที่ควร)

ทัศนศิลป์แบบโรแมนติก

[The Execution of the Rebel on 3rd May 1808](#) ของฟรานซิส โกยา (แสดง

ถึงเหตุการณ์ในสเปน เมื่อสเปนตกอยู่ในอำนาจของฝรั่งเศส ในระหว่างนี้

มีการต่อต้านจากผู้รักชาติชาวสเปน และคนเหล่านี้ถูกสังหารโหดในวันที่ 2

และ 3 พ.ค. 1808)

ทัศนศิลป์แบบโรแมนติก

Steamer in the Snow Storm ของเทอร์เนอร์ (มีใช้ภาพแสดงทิวทัศน์ตาม
ธรรมชาติเท่านั้น แต่ได้ใส่อารมณ์ จินตนาการ ที่แสดงพลังธรรมชาติด้วย
เช่นการเคลื่อนไหวของพายุ ทะเล ภาพนี้แสดงให้เห็นว่าเรือกลไฟแม้เป็น
ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุหลังปฏิวัติอุตสาหกรรม ก็ไม่อาจเอาชนะ
ธรรมชาติได้)

เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์แบบโรแมนติก และนีโอคลาสสิก

ละครแบบโรแมนติก (Romantic Drama)

- เป็นปฏิกิริยาโต้ตอบละครแนวนีโอคลาสสิก
- ทั้งระเบียบ และเหตุผลแบบนีโอคลาสสิก
- เชื่อในเสรีภาพของมนุษย์ ที่จะทำตาม

ความรู้สึกของหัวใจ มากกว่าจะใช้เหตุผลมา
บีบบังคับ

ดังนั้น ละครจึงถูกปฏิวัติจากรูปแบบเก่าๆ ทั้ง

ละครแบบโรแมนติก (Romantic Drama)

เนื้อหาของละครก็ถูกปฎิวัติด้วย คือ

- ไม่นิยมนำตำนานกรีกมาสร้างเรื่องอย่างสมัย

นีโอคลาสสิก

- กลับเอานิยายปรัมปราของยุคกลางมาปิดฝุ่นแทน
- ชอบเรื่องวีรบุรุษพื้นเมือง
- แก่นเรื่องมักแสดงให้เห็นการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์

วิกเตอร์ อูโก ให้นิยามทฤษฎีของละครโรแมนติก

“ละครควรจะต้องแสดงให้เห็นความคิดทาง
คริสต์ศาสนาของมนุษย์ ซึ่งถูกสร้างขึ้นจาก 2
ส่วนด้วยกัน ส่วนหนึ่งเสื่อมสลายไปได้ อีก
ส่วนหนึ่งเป็นอมตะ ส่วนหนึ่งมีเนื้อหนัง อีก
ส่วนหนึ่งปราศจากตัวตน”

วิกเตอร์ อูโก

ตั้งลักษณะสำคัญแบบโรแมนติกไว้

1. การรวมละครประเภทต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน ควรรวมละครประเภทต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อแสดงให้เห็นทุก ๆ ด้านของมนุษย์ ละครควรรวมสิ่งต่ำสุด พิกลสุด เข้ากับสิ่งสูงส่งสมบูรณ์ที่สุด

วิกเตอร์ อูโก ตั้งลักษณะสำคัญแบบโรแมนติกไว้ ดังนี้

1. การรวมละครประเภทต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน ควรรวมละครประเภทต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อแสดงให้เห็นทุกๆ ด้านของมนุษย์ ละครควรรวมสิ่งต่ำสุด พิกลสุด เข้ากับสิ่งสูงส่งสมบูรณ์ที่สุด

วิกเตอร์ อูโก ตั้งลักษณะสำคัญแบบโรแมนติกไว้ ดังนี้

2. การยกเลิกเอกภาพต่างๆ ของละคร
ยกเลิกเอกภาพของเวลา และสถานที่
เพราะขัดกับความเป็นจริง แต่เอกภาพ
ของการกระทำ เป็นสิ่งเดียวที่เป็นจริงได้
จึงรักษาไว้

วิกเตอร์ อูโก ตั้งลักษณะสำคัญแบบโรแมนติกไว้ ดังนี้

3. การบรรยายสภาพท้องถิ่น จากของ
ละครควรให้ความสนใจในแง่ของ
ชีวิต ควรบรรยายสภาพประวัติศาสตร์
ภูมิศาสตร์ ให้ซึมซาบเข้าไปในเนื้อแท้
ของละคร (ไม่ใช่ห่อหุ้มเพียงผิวเผิน
เท่านั้น)

วิกเตอร์ อูโก ตั้งลักษณะสำคัญแบบโรแมนติกไว้ ดังนี้

4. เสรีภาพทางศิลปะ ศิลปะไม่ควรเป็น
การลอกเลียนแบบ เพราะทำให้ความ
เป็นอัจฉริยะหายไป / หลีกเลียงคำพูด
ยาวเยิ่นเย้อ แต่เขาเห็นว่าการเขียนบท
ด้วยร้อยกรองไม่ขัดกับธรรมชาติ แต่ควร
แต่งให้ไพเราะ

ละครของ วิกเตอร์ อูโก เรื่อง แอร์นानी (Hernani)

นับเป็นการเริ่มต้นของบทละครแบบโรแมนติก

- ไม่มีเอกภาพของสถานที่และเวลา
- คำโครงเรื่องปนเปื้อนทางการเมือง
- แต่งเป็นร้อยกรอง

ละครเมโลดราม่า

- ✓ เกิดหลังละครแนวโรแมนติก
- ✓ เกิดตั้งแต่ปลาย C 18 แพร่หลายที่สุดใน C.19
- ✓ เริ่มต้นที่ เยอรมัน ฝรั่งเศส อังกฤษ และแพร่ไปทั่วซีกโลกตะวันตก จนถึงอเมริกา (เรียก Soap Opera)
- ✓ ต่อมาด้วยสื่อของภาพยนตร์ วิทยุและโทรทัศน์ ละครประเภทเมโลดราม่าจึงแผ่ขยายไปทุกมุมโลก และมีมากมายหลายแนว
- ✓ ละครทีวีทุกวันนี้ก็ยังได้รับอิทธิพลนี้อยู่

ลักษณะของละครเมโลดราม่า

- ✓ จัดอยู่ในละครประเภทบันเทิงเรีงรมย์ (เอาใจตลาด)
- ✓ **เรื่อง** จะเร้าอารมณ์ผู้ชมให้ตื่นเต้น โลดโผน โดยไม่คำนึง ถึงเหตุผลมากนัก (Ploty)
- ✓ **ตัวละคร** มีนิสัยตายตัว (typed character) จะต้องมีพระเอก (hero) นางเอก (heroine) และผู้ร้าย (villain) ซึ่งมีนิสัยเพียงด้านเดียว และดี – ชั่ว อยู่ในตัวคนละคน
- ✓ **ตอนจบ** ความดีจะชนะความชั่ว (และมักมาอย่างไม่น่าเชื่อ)

ลักษณะของละครเมโลดราม่า

- ✓ เหตุการณ์บังเอิญ เรื่องมักจะมีเหตุการณ์บังเอิญ พลิกผันให้ต้องลุ้นอยู่ตลอดเวลา
- ✓ สูตร วิธีพัฒนาโครงเรื่องจะมีสูตรตายตัวอยู่ และมักเป็นซ้ำๆ เหมือนๆ กันทุกเรื่อง แค่เปลี่ยนชื่อตัวละคร
- ✓ ไม่คำนึงถึงความสมเหตุสมผล / ตัวละครไม่มีพัฒนาการ

ลักษณะของละครเมโลดราม่า

คำว่า Melodramatic จึงไว้ใช้อธิบายการแสดง หรือ เรื่องราว ในละครที่มากมายเกินไปจนเหลือเชื่อ เช่น

- ✓ ฉากเขย่าขวัญเร้าอารมณ์เกินขอบเขต / ฉากสะเทือนใจไม่รู้จักจบสิ้น
- ✓ กลไก หรือเทคนิคการแสดงที่ชวนตื่นตะลึงเกินพอดี เช่น ไฟไหม้บ้านทั้งหลังบนเวที / ภูเขาไฟระเบิด / ฉากรบ

คำวิพากษ์วิจารณ์ถึงละครเมโลดราม่า

ด้วยลักษณะที่กล่าวมาของเมโลดราม่า ทำให้ละคร
ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่า

“เหมาะสำหรับคนดูที่ยังไม่ได้พัฒนาอย่างเต็มที่ในด้านสมอง
วัฒนธรรม ศิลปะ และจิตใจ กล่าวคือ ดูง่าย เข้าใจง่าย ไม่ต้อง
ใช้ความคิดมากนัก... เป็นเพียงละครเรีงมย์ที่ไร้คุณค่าทางด้าน
ศิลปะและวรรณคดี” (สดใส, พ.ศ. 2531, หน้า 54-55)

ข้อดีของละครเมโลดราม่า

- ✓ แม้คำว่า Melodrama จะถูกนำมาใช้ใน C.19 แต่ลักษณะอย่าง Melodramatic ก็มีมานานแล้ว และเป็นพื้นฐานของละครในทุกประเทศ
- ✓ Melodrama ก็เหมาะกับละครบางประเภท เช่น ละครเด็ก, ละครลักษณะเทพนิยาย, ละครแนวสืบสวนสอบสวน,
- ✓ กล่าวได้ว่าเรื่องแบบเมโลดราม่าไม่ใช่เรื่องเลว แต่เป็นเรื่องเบาสมอง

ข้อระวังในการวิจารณ์เมโลดราม่า

ในการวิจารณ์ Melodrama ผู้วิจารณ์ต้องวิจารณ์ใน
ฐานะว่าละครประเภทนี้เป็น Melodrama มิใช่ นำเอา
กฎเกณฑ์ของทراجิดี หรือละครประเภทอื่นมาเป็น
บรรทัดฐาน แล้วสรุปเอาง่ายๆ ว่าละครนี้ไร้คุณค่า
(สดใส, พ.ศ. 2531, หน้า 55)

ประวัติความเป็นมาของละครเมโลดราม่า

- ✓ ได้รับอิทธิพลจากละครเซนต์ิเมนตัล ใน C.18 ที่เน้นอารมณ์อ่อนไหว ตัวละครน่าเห็นใจ ตัวเอกดีทุกประการ และจบลงด้วยสุข
- ✓ คำว่า Melo หมายถึง ดนตรี และ Drama แปลว่า ละคร แรกเริ่มนั้นละครประเภทนี้จะแสดงโดยใช้ดนตรีช่วยเล่าอารมณ์ในฉากต่างๆ (เหมือน background music ในละคร TV หรือหนังในปัจจุบัน) **แรกๆ เมโลดราม่านิยมแทรกกา ร้องเพลงและเต้นรำด้วย**

ประวัติความเป็นมาของละครเมโลดราม่า

เริ่มต้นที่ประเทศเยอรมันนี และฝรั่งเศส โดยนักเขียน 2 คนผู้บุกเบิก..

- ✓ ออกัส ฟรีดริช เฟอรวินันด์ ฟอน คอทเซอบูอี (August Friedrich Ferdinand von Kotzebue, 1761-1819) เป็นชาวเยอรมัน เขียนละครกว่า 200 เรื่อง แบบเร้าอารมณ์ เรียกเสียงหัวเราะและน้ำตาปะปนด้วยปรัชญาตื้นๆ และเทคนิคตื้นตาตื้นใจ
- ✓ จิลแบร์ เดอ พิกเซเรกูร์ท (Gilbert de Pixerecourt, 1773 - 1844) เป็นชาวฝรั่งเศส เขาเขียนละครสำหรับคนดูในสมัยนั้น ซึ่งเป็นกรรมกรและไม่มีการศึกษา เรื่องเข้าใจง่าย และตายตัว

ประวัติความเป็นมาของละครเมโลดราม่า

- ✓ ต่อมามีนักเขียนแนวนี้อีกหลายร้อยหลายพันคน และเลียนแบบเทคนิคนี้ได้ง่าย ทำให้ชื่อของนักเขียน 2 คนหายไปจากวงการได้ง่ายเช่นกัน

ประวัติความเป็นมาของละครเมโลดราม่า

ในประเทศอังกฤษ ละครเมโลดรามาก็เฟื่องฟูเช่นกัน ทั้งนี้เพราะ..

- ✓ สมัย K.ชาร์ลสที่ 2 ได้พระราชทานสิทธิผูกขาดละครพูด (drama) ให้โรงละครหลวงเพียง 3 แห่ง คือ ดรูรี เลน (Drury Lane), โคเวนท์ การ์เด้น (Covent Garden), เดอะ เฮย์มาร์เก็ต (The Haymarket) --- โดยเพิ่งจะยกเลิกเพิ่มอีกปี 1843 ---
- ✓ ดังนั้นเพื่อเป็นการเลี่ยงกฎหมายจึงนำละครที่ไม่ใช่ drama มาจัดแสดง จึงใช้ชื่อว่าละคร melodrama หรือละครประกอบเพลง แถมเป็นการเอาใจคนดู ซึ่งก็ดูง่าย และได้รับความนิยม

อิทธิพลของละครเมโลดรามามาต่อละครสูตรสำเร็จ

- ✓ เมื่อเมโลดรามามาพัฒนาสูงสุด จึงเกิดการพัฒนาเป็นละครสูตรสำเร็จโดยชาวฝรั่งเศส เรียกว่า “ลา เพียส เบ็ง เฟท” (la pièce – bien – faite) หรือแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า well-made play โดยนักเขียน 2 คน คือ **เออแซน – สครีป (Eugene Scribe)** และ **วิกตอเรียง ซาร์ดดู (Victorien Sardou)**
- ✓ สครีปสามารถผลิตละครได้รวดเร็วกว่ากับโรงงานอุตสาหกรรม จุดมุ่งหมายคือเพื่อการค้า

การต่อต้านละครเมโลดราม่า

- ✓ ในที่สุดในปีปลาย C.19 มีกลุ่มปัญญาชนและนักศิลปะหลายวงการ ได้รณรงค์ต่อต้านเมโลดราม่า
- ✓ มีการเรียกประชดละครเมโลดราม่าที่โด่งดังของ ซาดู ว่า “ซาดู เดิลดัม” (Sardoodledum)
- ✓ ผู้นำการปฏิรูปละครนี้ได้แก่ **เอมิล โซล่า** (Emile Zola) **เฮนริก อิบเซน** (Henrik Ibsen) **ออกัส สตรินด์เบิร์ก** (August Strindberg) **อังเดร อองตวน** (André Antoine) **จอร์จ เบอร์นาร์ด ชอว์** (George Bernard Shaw) **คอนสแตนติน สตาเนียสลาฟสกี** (Constantin Stanislavsky) และเกิดละครสมัยใหม่ขึ้นในที่สุด